

ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
ЦЕНТРАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
Кафедра психології управління

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою ДЗВО «УМО»

Протокол № 10 від 21.10.2020 р.

Головою вченої ради ДЗВО

«Університет менеджменту освіти»

Кириченко М.О.

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

(шифр за ОПП – ЗПІ)

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 Психологія

Спеціалізація / Освітньо-наукова програма: Психологія особистісного, соціального та організаційного розвитку

Київ - 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія освіти» для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня спеціальності 053 «Психологія», освітньо-наукової програми «Психологія особистісного, соціального та організаційного розвитку»

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

О.М. Отич, д. пед. н., професор; П.Ю. Саух д. філософ. н., професор, академік-секретар Відділення вищої освіти НАПН України,

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри психології управління ЦППО УМО
«05» вересня 2016 року, протокол № 7

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»
«07» вересня 2016 року, протокол № 9

Програму скориговано, затверджено та пролонговано рішеннями Вченої ради ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»:
на 2017 р. (протокол № 13 від 21.12.2016 р.);
на 2018 р. (протокол № 9 від 20.12.2017 р.);
на 2019 р. (протокол № 9 від 19.12.2018 р.) ;
рішенням Вченої ради ДЗВО «Університет менеджменту освіти»:
на 2020 р. (протоколами № 2 від 29.01.2020р. та №4 від 18.03.2020 р.),
на 2021 р. (протоколами № 10 від 21.10.2020р.),

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрями підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки Спеціальність: 053 Психологія Спеціалізація: Психологія особистісного, соціального та організаційного розвитку	Рік підготовки
		I
		Семестр
		I, II
		Лекції
		10
Загальна кількість годин – 120	Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)	Практичні заняття
		20
		Самостійна робота
		90
		Вид контролю – екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: розвиток здатності проводити психологічні дослідження на відповідному рівні на основі системного наукового світогляду (ЗК1), толерувати невідомість і доводити унікальність власного наукового пошуку в умовах інформаційного /цифрового суспільства (СК5).

Заплановані результати навчання:

1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел на основі сучасних методологій наукової діяльності та інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій (РН1), у тому числі:

- виявляти ґрунтовну обізнаність у галузі філософії освіти;
- уміти відслідковувати найновіші наукові досягнення та знаходити наукові джерела, які мають відношення до сфери наукових інтересів аспіранта;
- демонструвати навички роботи з сучасними бібліографічними, реферативними, наукометричними базами даних, у тому числі, Web of Science і Scopus.

2. Знати та переосмислювати існуючі та / або створювати (за потреби) нові теоретичні моделі та психологічні підходи до аналізу й інтерпретації одержаних результатів наукового дослідження (РН2), зокрема:

- показувати навички критичного мислення та філософської рефлексії освітньої діяльності в сучасних умовах;
- аналізувати праці філософів, педагогів, психологів, виявляти їх креативну сутність та соціально значущі ідеї;
- порівнювати філософські концепції представників різних філософських шкіл;
- обґрунтовувати власну позицію.

3. Демонструвати прихильність до норм професійної етики, міжкультурної толерантності, професійних цінностей у науковій / практичній діяльності (РН8), зокрема:

- керуватися принципами академічної доброчесності;
- дотримуватися норм професійної етики та міжкультурної толерантності при аналізі та оцінюванні наукових ідей, відмінних від власної позиції;
- демонструвати цінність об'єктивності наукового знання у науковому пошуку.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Філософія освіти у проблемному полі філософського знання

Філософія освіти як галузь пізнання. Основні підходи до визначення предмета філософії освіти. Філософія освіти як гранично широка рефлексія на освіту, як наука і світогляд, метод і методологія, логіка й теорія цінностей, які виконують гносеологічну, світоглядну, аксеологічну і ін. функції.

Дуалізм філософії освіти. Особливості філософського осягнення освіти. Філософія як світоглядна стратегія освіти. Методологічні функції філософії освіти.

Філософія як особлива сфера духовно-практичного засвоєння світу, як сутність того дійства (процесу, відносин), яке розгортається у просторі і часі. Філософія в її класичному розумінні як онтологія і гносеологія, соціальна філософія і філософія історії, логіка і аксеологія.

Філософія освіти у міжособистісних відношеннях, соціально-культурних контекстах. Типи раціональності та моделі освіти. Філософія освіти та її взаємодія з іншими галузями філософії та наукового знання.

Література: [1; 3; 8; 9; 12; 14; 18; 23].

Тема 2. Освіта як феномен культури та соціальний інститут

Освіта, її сутність та зміст. Освіта як суб'єкт-суб'єктна взаємодія. Освіта як сфера відтворення суспільства і масової соціалізації. Феномен освіти. Освіта і культура. Освіта як єдність навчання, виховання та розвитку людини. Зіставлення понять «соціалізація особистості», «формування особистості», «розвиток особистості» та «освіта».

Освіта та сучасний освітній простір. Ступені, рівні, форми освіти у сучасному світі. Освіта як цінність. «Мета», «ідеал», «цінність»: специфіка вживання цих понять у філософії освіти та психолого-педагогічних практиках.

Освіта як відкрита система: виклики і перспективи. Суперечності глобального освітнього простору. Теоретико-пізнавальні питання дослідження освіти в науці та філософії. Сучасні філософські теорії особистості. Національна і глобальна освіта: взаємодія, інтеграція. Проблема актуальності змісту освіти.

Література [2; 7; 11; 15; 16; 20; 24; 25]

Тема 3. Філософське розуміння сутності освіти в історичному контексті.

Ідеали та цілі освіти на різних історичних етапах суспільного розвитку. Зародження філософії освіти і виховання. Виховання у Первісному суспільстві. Перші школи світової цивілізації. Феномен античної філософської школи. Педагогічні погляди філософів Давнього світу: Сократа, Платона, Аристотеля та Демокрита. Філософсько-педагогічні погляди Середньовічних мислителів та філософів епохи Відродження. Християнство та інститут освіти в епоху Середніх віків. Філософсько-педагогічні ідеї в духовній спадщині Київської Русі.

Педагогічна думка у країнах Західної Європи у XVII – XVIII ст. Філософські основи західної педагогіки XIX –XX ст. Історична ретроспектива вітчизняної філософсько-освітньої думки у XIX-XX століттях.

Сучасний філософсько-освітній дискурс.

Література [4; 5; 6; 10; 13; 17; 28; 31]

Тема 4. Формування та розвиток сучасних освітніх парадигм

Філософські основи нової парадигми освіти. Соціокультурні та антропологічні передумови становлення нової парадигми. Розуміння глобалізації як різноманіття – важливий методологічний ключ до тлумачення інтеграційних процесів у сучасній освіті. Теорія когнітивного розвитку Ж. Піаже: роль соціального середовища в інтелектуальному розвитку. Соціально-історична теорія когнітивного розвитку Л. Виготського. Значення Вальдорфської педагогіки як теорії виховання та навчання людини майбутнього. Школа М. Монтесорі. Фрейдизм, психоаналітична теорія стадій розвитку людини і філософія освіти. Структура

особистості та теорія зрілості К. Юнга. Практична значущість ідей Е. Еріксона для розвитку освіти. Епоха постіндустріалізму та стратегії розвитку освіти. Неопрагматизм, екзистенціалізм, постмодернізм та їхні моделі освіти людини. Зародження і трансформація ідеї університету. Універсалізація діяльності сучасного університету. Дослідницький університет та пріоритети його діяльності. Особливості розвитку університетської освіти в Україні. Основні тенденції у розвитку сучасної освіти. Кризи в освіті та криза освіти. Масова освіта: потреби особистості і суспільства. Концепція освіти упродовж життя: реалії і потреби. Нова ідея освіти – залучення людини до постійного активного процесу відкриття, засвоєння світу. Антропологічне зрушення в новій парадигмі освіти. Сучасна система освіти – формування просвітницької людини. Інноваційна людина як модель особистості в новій парадигмі освіти. Людина – Всесвіт. Постмодернізм і трансгресивний перехід з можливостями вибору різних шляхів подальшого розвитку особистості.

Література [1; 7; 9; 14; 15; 16; 19; 22]

Тема 5. Філософське осмислення проблем розвитку вітчизняної освіти

Історія розвитку філософії освіти в Україні. Філософія освіти Григорія Сковороди. Освіта в Україні і світі (сучасні реалії). Еволюція ціннісної феноменології освіти. Цінності консерватизму (класичний реалізм; есенціалізм, перенніалізм, ідеалізм, аналітична філософія) та лібералізму (експерименталізм, соціальний реконструктивізм) в філософії освіти. Особистісна парадигма в освіті. Розуміння цінностей освіти в українській філософії. Національні та загальнолюдські цінності та їх роль у сучасній освіті. Морально-етичні засади розвитку освіти. Формування змісту і методів освіт у контексті цілей і цінностей освіти. Проблема актуальності змісту освіти.

Вітчизняна філософія освіти як особливий напрям філософських досліджень: П. Куліш, П. Юркевич та ін. Ідея національної школи та її розвиток в працях К. Ушинського, Б. Грінченка, С. Русової, І. Франка, Я. Чепіги, Г. Ващенко. Зміна цінностей освіти в освітньому просторі України: А. Макаренко та В. Сухомлинський.

Проблемне поле і місце в системі філософського знання в другій половині ХХ століття – початку ХХІ століття: В. Андрущенко, В. Бех, І. Бойченко, І. Зязюн, М. Євтух, В. Кремень, С. Клепко, Н. Кочубей, В. Лутай та ін.

Література [8; 9; 14; 18; 21; 27; 29; 30]

Тема 6. Науково-філософський спосіб сприйняття дійсності

Актуальність науково-філософського способу сприйняття дійсності. Способи сприйняття людиною навколишнього світу: філософський, науковий, релігійний і міфологічний. Роль теорії еволюції у науково-філософському світогляді. Сучасна наука як складна і багатообразна система окремих наукових дисциплін, об'єднаних у дві сфери: фундаментальні та прикладні науки. Поняття «еволюція» у контексті науково-філософського світогляду. Поняття «буття» у контексті науково-філософського світогляду. Три основні властивості буття: спрямованість, зумовленість, незворотність.

Література [4; 6; 10; 13; 18; 20; 22]

Тема 7. Аксиологічні виміри освіти.

Цінності – якнайважливіша інтегративна основа як для окремого індивіда, так і для будь-якої соціальної групи, для культури, нації, суспільства, людства. Культурні цінності в їхньому широкому значенні (наукові, політичні, моральні, естетичні, релігійні тощо).

Становлення нового інформаційного суспільства – системна соціокультурна трансформація і перетвореннями, переосмислення, ціннісно-світоглядних засад освітньої практики і ціннісно-світоглядного наповнення педагогічного процесу.

Натуралістичний психологізм – джерело цінностей у біопсихологічно інтерпретованих потребах людини (Дж. Перрі, Дж. Дьюї, Р. Льюїс).

Аксіологічний трансценденталізм баденської школи неокантіанства (В. Віндельбанд, Г. Ріккерт).

Персоналістичний онтологізм (М. Шелер, Е. Гартман). Культурно-історичний релятивізм (В. Дільтей, О. Шпенглер, П. Сорокін). Соціологізм М. Вебера. Американська філософія (Дж. Барнет, Г. Бруді, Дж. Брунер, Л. Рат, Б. Сміт, Ф. Фенікс та інш.).

Тенденції аксіологізації вітчизняної філософії освіти.

Забезпечення конкурентноспроможності впливу системи освіти і освітньо-виховних практик на ціннісну свідомість особистості.

Література [1; 3; 7; 9; 13; 19; 20; 21; 26]

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	У тому числі		
		л	пр	срс
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Тема 1. Філософія освіти у проблемному полі філософського знання	18	2	2	14
Тема 2. Освіта як феномен культури та соціальний інститут	20		4	16
Тема 3. Філософське розуміння сутності освіти в історичному контексті.	16	2	2	12
Тема 4. Формування та розвиток сучасних освітніх парадигм.	16	2	2	12
Тема 5. Філософське осмислення проблем розвитку вітчизняної освіти.	16		4	12
Тема 6. Науково-філософський спосіб сприйняття дійсності	18	2	4	12
Тема 7. Аксіологічні виміри освіти	16	2	2	12
РАЗОМ:	120	10	20	90

5. Тематика та зміст практичних занять

№ з/п	Тематика практичних занять	Зміст практичних занять	Години
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
	Тема 1. Філософія освіти у проблемному полі філософського знання	<i>Робота в малих групах з подальшим обговоренням питань</i> 1. Предмет і завдання філософії освіти. Дуалізм філософії освіти. 2. Філософія освіти як галузь пізнання: об'єкт і предмет дослідження. 3. Філософія як світоглядна стратегія освіти. 4. Філософія освіти та її взаємодія з іншими галузями філософії та наукового знання. <i>Проблемна дискусія:</i> У чому полягає стратегічна мета філософії освіти? Аргументуйте свою відповідь.	2
	Тема 2. Освіта як феномен культури та соціальний інститут	<i>Робота в малих групах з подальшою презентацією та обговоренням питань:</i> 1. Найважливіші соціологічні концепції у вивченні освіти 2. Освіта як соціальний інститут.	4

		3. Функції освіти в суспільстві	
	Тема 3. Філософське розуміння сутності освіти в історичному контексті.	<p><i>Диспут:</i> Визначити і знайти сфери перетину філософської онтології та сучасної освітньої практики.</p> <p>Проаналізувати філософське розуміння:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виховання у Первісному суспільстві. Перші школи світової цивілізації. 2. Феномен античної філософської школи. Філософсько-педагогічні погляди Сократа, Платона, Аристотеля та Демокріта. 3. Християнство та інститут освіти в епоху Середніх віків. 4. Розвиток філософії освіти в епоху Відродження і Нового часу. 5. Історична ретроспектива філософії освіти XIX ст. 	2
	Тема 4. Формування та розвиток сучасних освітніх парадигм	<p><i>Проблемна дискусія:</i></p> <p>Як би Ви визначили основні проблеми сучасної освіти?</p> <p>Чим, на Вашу думку, зумовлена криза традиційної (класичної) парадигми освіти?</p> <p>Охарактеризуйте відповідність вітчизняної системи освіти сучасним філософським тенденціям.</p> <p>Сформулюйте основні завдання модернізації української системи освіти.</p> <p>Ретроспектива розвитку освітніх систем у контексті філософії освіти.</p>	2
	Тема 5. Філософське осмислення проблем розвитку вітчизняної освіти	<p>Дискусійне обговорення питань:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історія розвитку філософії освіти в Україні. 2. Філософія освіти Григорія Сковороди. 3. Освіта в Україні і світі (сучасні реалії). 4. Концептуальні засади філософії освіти в Україні та їх впровадження в педагогічну практику. 5. Григорій Сковорода про самопізнання та спорідненість виховання з природою. 6. Філософські засади Національної доктрини розвитку освіти. 7. Законодавчо-нормативне забезпечення освітянської галузі в Україні. 	4
	Тема 6. Науково-філософський спосіб сприйняття дійсності	<p><i>Опрацювання теоретичних питань.</i></p> <p>Науково-філософський світогляд факт еволюції: «За» чи «Проти»?</p> <p>Науково-філософське поняття світу і креаціонізм: основні характеристики та перспективи розвитку</p>	4
	Тема 7. Аксиологічні виміри освіти	<p><i>Опрацювання теоретичних питань.</i></p> <p>Єдність освіти й самоосвіти.</p> <p>Освіта та сучасний освітній простір</p> <p>Освіта як цінність. «Мета», «ідеал», «цінність»:</p>	2

		специфіка вживання цих понять у філософії освіти Освіта та її цінність у сучасному світі	
Разом:			20

6. Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для здобувачів PhD:

1. Підготовка до аудиторних занять – 20 год.
2. Підготовка до контрольних заходів – 20 год.
3. Опрацювання питань, які не розглядаються на аудиторних заняттях – 20 год., з них на виконання індивідуальних дослідницьких завдань – 30 год.

Усього 90 год.

У ході самостійної роботи аспіранти навчаються оперувати основними філософськими поняттями та категоріями при аналізі філософських проблем, оволодівають основними філософськими принципами та науково-теоретичними методами пізнання.

Індивідуально-дослідницькі завдання у межах самостійної роботи спрямовані на формування і розвиток практичних умінь застосовувати методологію філософії освіти для самостійного дослідження актуальних проблем психології особистісного, соціального та організаційного розвитку відповідно до мети і завдань дисертаційної роботи.

До переліку самостійних видів роботи належать: ознайомлення з актуальними культурно-філософськими запитами та дискурсами сучасного суспільства, аналіз головних світоглядних проблем за допомогою як друкованої літератури так і електронних ресурсів; укладання філософського словника.

До індивідуальної роботи у процесі вивчення «Філософії освіти» відносяться творчі й індивідуальні навчально-дослідні завдання, зокрема: дослідження практичних ситуацій; підготовка реферативних матеріалів на актуальні теми з елементами наукового дослідження та його презентація; презентація власних досліджень, написання есе; виконання вправ різного рівня складності; анотація опрацьованої додаткової літератури (відеофільмів); анотація прочитаної літератури з елементами науково-дослідної роботи; пошук в комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих тем; анотації до статей, методичних посібників, монографій, авторефератів дисертаційних досліджень; аналіз підручників; збір інформації та ознайомлення із зарубіжним досвідом, що стосується певної навчальної проблеми тощо.

Окремі *звіти про самостійну роботу* не надаються. Результати опанування відповідного матеріалу перевіряються під час усного опитування, оцінювання відповідей, оригінальних творчих рішень, завдань самостійної роботи, виконання ІНДЗ у вигляді реферативного дослідження, оформлення аспірантом підрозділів дисертаційної роботи.

Завдання для самостійної роботи здобувачів PhD

**з опрацювання питань, які не розглядаються на аудиторних заняттях,
та індивідуально-дослідницькі завдання**

Теми для самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Год.
Тема 1. Філософія освіти у проблемному полі філософського знання	Написати есе на тему: Сучасна філософія освіти в контексті моральних проблем; Ваше розуміння філософсько-антропологічної методології у сфері освіти; Глобальні проблеми людства і роль освіти у їх вирішенні; Завдання: заповнити таблицю «Характеристика глобальних проблем та шляхи їх вирі-	14

	шення за допомогою освіти»	
Тема 2. Освіта як феномен культури та соціальний інститут.	<p><i>Сучасний філософсько-освітній дискурс</i> Сфера освіти та її соціологічне вивчення: Вплив освіти і культури на розвиток суспільства Завдання: аналіз наукової літератури, присвяченої сучасному освітньому дискурсу. Проаналізувати проблеми та відобразити у відповідних підрозділах дисертаційного дослідження:</p>	16
Тема 3. Філософське розуміння сутності освіти у історичному контексті.	<p><i>Опрацювання теоретичних питань</i> та підготовка есе: «Дух нації» В. Гумбольта; Завдання: скласти таблицю «Порівняння філософських поглядів на освіту у Середньовіччі і Відродженні». Завдання: створити схему походження освітніх ідей у Київській Русі. Завдання: здійснити порівняльний аналіз філософських поглядів на освіту різних мислителів Завдання: скласти таблицю «Педагогічна думка в Європі XVII-XVIII ст.» . Вплив ідей М. Монтеня на формування філософії освіти. <i>Індивідуально-дослідницьке завдання:</i> Дослідити і відобразити основні філософські ідеї у власному дисертаційному дослідженні:</p>	12
Тема 4. Формування та розвиток сучасних освітніх парадигм.	<p><i>Опрацювання теоретичних питань.</i> Що таке критичне мислення? Чи відносите Ви себе до людини, яка ним володіє? Охарактеризуйте «діалогічну людину». Чи можна сказати, що «діалогічна людина» – критична? Обґрунтуйте свою позицію. <i>Індивідуально-дослідницьке завдання:</i> В одній зі своїх статей український філософ В. Кізіма пише, що сучасна освіта втратила душу”. Чи погоджуєтесь Ви з цим твердженням? Мотивуйте свою позицію.. Сформулюйте основні концептуальні засади сучасної освіти.</p>	12
Тема 5. Філософське осмислення проблем розвитку вітчизняної освіти..	<p><i>Опрацювання теоретичних питань.</i> 1. Українська національна освіта на поч. XVI ст. 2. Письменники-полемісти XVI ст. про українську духовність. 3. Вплив братських шкіл на розвиток філософії освіти. 4. Філософія освіти у Києво-Могилянській академії. 5. Національні традиції української освіти у</p>	12

	XVII ст. 6. Філософія освіти Григорія Сковороди. 7. Освіта в Україні і світі (сучасні реалії).	
Тема 6. Науково-філософський спосіб сприйняття дійсності..	Самостійне опрацювання: Чи можливий на Вашу думку повноцінний розвиток науки без філософії або філософії без науки? Обґрунтуйте. <i>Індивідуально-дослідницьке завдання:</i> Чи можливо зіставити поняття «еволюція» та «буття»? Проаналізуйте етимологію даних понять. Завдання: Скласти складний план до теми «Зародження філософії освіти і виховання»	12
Тема 7. Аксиологічні виміри освіти.	Проаналізувати культурно-історичні, соціальні, економічні, політичні, технологічні, ідеологічні, психологічні та інші виміри цінності освіти та ставлення людей до них. <i>Індивідуально-дослідницьке завдання:</i> Дослідити та презентувати в ракурсі теми дисертаційного дослідження взаємозв'язок цілей та цінностей освіти; його трансформація у свідомості різних груп людей сучасного українського суспільства	12
Разом:		90

8. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни «Філософії освіти» використовуються проблемні методи навчання.

Під час лекційного курсу застосовуються:

- мультимедійна презентація;
- дискусійне обговорення проблемних питань.

На практичних заняттях застосовуються:

- ситуаційні завдання;
- спільне навчання (робота у парах і малих групах).
- написання есе, рефератів.

У процесі роботи з дисципліни «Філософія освіти» передбачено використання зокрема таких методів навчання:

- пояснювально-ілюстративного (для викладу нового матеріалу, поширення уявлень аспірантів про сутність філософії освіти, її місце у системі соціогуманітарного знання, сутнісні риси, про історію розвитку філософсько-освітньої проблематики тощо);
- репродуктивного (для забезпечення зворотного зв'язку з аспірантами в процесі сприйняття ними нового матеріалу);
- проблемного (для активізації пошукової діяльності аспірантів у процесі філософського аналізу освіти як явища культури);
- евристичного (для активізації пошукової діяльності аспірантів у процесі роботи з філософсько-освітніми текстами);
- дослідницького (для формування в аспірантів стійких умінь і навичок науково-дослідної роботи в процесі засвоєння філософії освіти).

9. Контрольні заходи та засоби діагностики

Поточний контроль знань здобувачів PhD з навчальної дисципліни проводиться у

формі усного та письмового опитування. З кожної теми здобувачам PhD пропонується 10-15 тестів закритої форми множинного вибору з 1-2 правильними відповідями з п'яти можливих. На практичних заняттях оцінюється активна участь в обговоренні проблемних питань та виконанні завдань.

Підсумковий контроль знань – екзамен.

10. Критерії та шкала оцінювання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача PhD при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів з навчальної дисципліни «Філософія освіти», є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення щодо експериментального методу в психології під час розв'язання індивідуально-дослідницьких завдань;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів застосування експериментального методу в дисертаційній роботі.

Оцінювання результатів усіх форм контролю передбачено у 100-бальній шкалі (табл. 10.1).

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних, результати самостійної роботи аспірантів) проводиться у % від кількості балів, виділених на завдання, із заокругленням до цілого числа за критеріями:

- 0% – завдання не виконано;
- 40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;
- 60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;
- 80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);
- 100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Позитивні оцінки виставляються лише тим аспірантам, які виконали всі види навчальної роботи, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни і набрали за результатами поточного та підсумкового контролів не менше 60 балів.

Таблиця 10.1

Шкали оцінювання (100-бальна та національна)

90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним курсом

11. Рекомендована література

11.1 Базова:

1. Андрущенко В. П., Губерський Л. В., Михальченко М. І. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія : Підручн. для вищ. навч. закл. Вид. 4-те, випр. та доп. – К. : Юрінком Інтер, 2016. 552 с.
2. Андрущенко В., Бойченко М., Гомілко О. [та ін.]. Філософія і методологія розвитку вищої освіти України в контексті євроінтеграційних процесів : монографія. – К. : Пед. думка, 2011. — 320 с.
3. Гершунский Б. С. Философия образования для XXI века. (В поисках практико-ориентированных образовательных концепций) – М.: Изд-во “Совершенство”, 1998. – 608 с.
4. Данильян О. Г. Філософія : підручник. 2-ге вид., переробл. і допов. – Харків : Право, 2018. – 432 с.
5. Історія філософії: проблема людини та її меж. Вступ до філософської антропології як метаантропології: Навч. посібник. – Київ, 2016. 227 с.
6. Кант І. Критика практичного розуму. – К.: Юніверс, 2004. 240 с.
7. Кремень В.Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору. – К.: Педагогічна думка, 2009. 520 с.
8. Кремень В. Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум. – К.: Грамота, 2007. – 576 с.
9. Лутай В. Філософія сучасної освіти: Навчальний посібник. – К.: Центр “Магістр – S” Творчої спільки вчителів України, 1996. 256 с.
10. Платон. Государство // Платон. Собрание сочинений в 4-х т. Т. 3. – М.: Наука, 1994.
11. Саух П. Ю. Философия – образование – воспитание. Треугольник успеха учебно-воспитательного процесса [Электронный ресурс] / В. Ю. Саух // Вестник Житомирского государственного университета имени Ивана Франко. Педагогические науки. 2018. Вып. 3. С. 87-97. - Режим доступа: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VZhDUP_2018_3_17
12. Саух П.Ю. Сучасна освіта: портрет без прикрас»: монографія. –Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012.
13. Філософія: підручник для студентів вищ.навч.закл. / Л. В. Губерський, В. П. Андрущенко, А. О. Баумейстер, І. С. Добронравова, В. В. Ільїн /за ред. Л. В. Губерський. – Вид. 2-ге, перероб. і допов. – Харків : Фоліо, 2018. 620 с.

11.2. Додаткова:

1. Андрущенко В. П. Роздуми про освіту: Статті, нариси, інтерв'ю: 2-ге вид. допов. – К.: Знання України, 2008. 819 с.
2. Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: [монографія] / Биков В. Ю. – К.: Атіка, 2008. 684 с.
3. Відкрита освіта: колективний розвиток освіти через відкриті технології, відкритий контент і відкрите знання / За ред. Тору Іійосі та М.С. Віджая Кумара, пер. з англ. А. Іщенко, О. Насика. – К.: Наука, 2009. 256 с.
4. Волинка Г.І. Філософія Стародавності і середньовіччя в освітньому контексті: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – К.: Вища освіта, 2005. 543 с.
5. Клепко С.Ф. Конспекти з філософії освіти. – Полтава: ПОППО, 2007. 420 с.
6. Садох О., Варич Н.. Метаморфози справедливості в освітніх практиках– Х.: ХІФТ, 2017. 202с.
7. Саух П. Ю. Философия и методология стратегии поликультурного образования [Электронный ресурс] / В. Ю. Саух // Вестник Житомирского государственного университета

имени Ивана Франко. Философские науки . 2016. Вып. 1. - С. 5-9. Режим доступа: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vzduffn_2016_1_3

8. Саух П.Ю. Україна на межі тисячоліть: трансформація духу і випробування національним буттям». – Рівне, 2001. 219 с.

9. Щедровицкий П. Г. Проблема онтологии в истории философии и системомыследеятельностной методологии (фрагмент текста “Очерки методологического быта”, 1986–1988 г.г.) // <http://www.fondgp.ru/lib/chteniya/xiii/texts/1>

10. Філософські основи освіти : конспект лекцій для студ. Укр. інж.-пед. акад. – Харків : УПА, 2019. 113 с.

11. Філософські основи освіти : метод. вказ. до проведення практичних занять для студ. Укр. інж.-пед. акад. – Харків : [УПА.], 2019. 21 с.

12. Філософські основи освіти: метод. вказ. до організації та планування самостійної роботи для студ. Укр. інж.-пед. акад. – Харків, [УПА.], 2019. 35 с.

13. Афанасьев А. П. Філософія : навч. посібник для студентів нефілософських спеціальностей. – Маріуполь : ПДТУ, 2014. 175 с.

14. Кралюк П. М. Історія філософії України : підручник. – К. : КНТ, 2015. 652 с

15. Попов В. Ю. Філософія: навчально-методичний посібник для студентів – Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2017. 220 с.

16. Вандишев В.М. Феномен української філософії: пошук ідей: Монографія. Суми: Вид-во СумДУ, 2009. 144 с.

17. Петрушенко В. Л. Філософія (вступ до курсу, історія світової та української філософії, фундаментальні проблеми сучасної філософії) Навч. посіб. Друге видання, виправлене. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. 596 с.

18. Хамітов Н.В. Філософська антропологія: словник. Видання 2-е, доповнене та перероблене – К.: КНТ, 2014. 472 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua>

2. Електронна бібліотека НПН України <http://lib.iitta.gov.ua>

3. Веб-сторінка аспірантури і докторантури УМО: <http://umo.edu.ua/postgraduate-postdoctoral>

4. Веб-сторінка кафедри психології управління: <http://umo.edu.ua/institutes/cippo/struktura/kafedra-psikhologhiji>

5. Офіційні сайти періодичної літератури:

Назва журналу	Офіційний сайт
Актуальні проблеми психології	http://appspsychology.org.ua/index.php/ua/dlia-avtoriv
Вісник післядипломної освіти серія «соціальні та поведінкові науки»	http://umo.edu.ua/serija-socialjni-ta-povedinkovi-nauki
Актуальні питання сучасної психології	http://library.sspu.sumy.ua/wp-content/uploads/2018/04/Aktualny_pitannya_suc_psihologii_1_2015.pdf
Experimental Psychology	https://us.hogrefe.com/products/journals/experimental-psychology#c4338
International Journal of Science and Research (IJSR)	https://www.ijsr.net/index.php
American Psychologist	https://www.apa.org/pubs/journals/amp/
Экспериментальная психология	https://psyjournals.ru/exp/

6. Офіційні сайти державних та міжнародних установ:

<i>Назва</i>	<i>Офіційний сайт</i>
Верховна Рада України	www.portal.rada.gov.ua
Кабінет Міністрів України	www.kmu.gov.ua
Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України	http://psychology-naes-ua.institute/
Інститут соціальної і політичної психології НАПН України	http://naps.gov.ua/ua/structure/institutions/polit_psychology/
Центр перспективних соціальних досліджень	www.cpsr.org.ua

7. Соціальні мережі для співпраці вчених усіх наукових дисциплін:

- Academia.edu: <https://www.academia.edu/>
- ResearchGate: <https://www.researchgate.net/>
- Соціальні мережі науковців (Scientific Social Community): <https://www.science-community.org/uk>
- Українські науковці в світі (Ukrainian Scientists Worldwide): <https://www.science-community.org/uk>